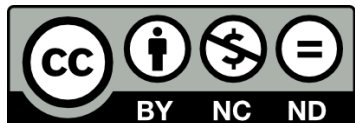

Γλώσσα του Σώματος και Λόγος: Η Συμβολή του Θεάτρου στην Εκπαιδευτική Πράξη

Ενότητα 2: Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων: ηλικία,
επάγγελμα και σωματική ενόχληση

Ευαγγελία Παπαγεωργίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

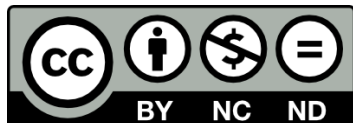
Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ανάπτυξη Θεατρικών χαρακτήρων: ηλικία, επάγγελμα και σωματική ενόχληση

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

---

1. Οι θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες.
2. Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων: ηλικία, επάγγελμα και σωματική ενόχληση.

Σκοποί ενότητας

- Οι φοιτητές/τριες να χρησιμοποιήσουν την παντομίμα για να εκφράσουν σωματικά έναν θεατρικό χαρακτήρα, ορίζοντας και δείχνοντας ηλικία, επάγγελμα, ασχολίες, χαρακτηριστικά και ενέργειές του.
- Να κινηθούν και να μιλήσουν σαν θεατρικοί χαρακτήρες προσπαθώντας να ικανοποιήσουν μια ανάγκη (έναν στόχο) και να ξεπεράσουν ένα εμπόδιο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Οι θεατροπαιδαγωγικές
δραστηριότητες.**

Επίδραση Θεατροπαιδαγωγικών δραστηριοτήτων

- Περιοχές στις οποίες έχουν θετική επίδραση οι θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες:

1. Προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών.
2. Συμβολή θεάτρου στην εκπαιδευτική πράξη.
3. Βάση για καλλιτεχνική ανάπτυξη.

Στο μάθημά μας εστιάζουμε κυρίως στη συμβολή του θεάτρου στην εκπαιδευτική πράξη και στον τρόπο με τον οποίο αυτή η συμβολή μπορεί να καταστήσει το μάθημα στην τάξη πιο ευχάριστο.

Δημιουργία Θεατρικών χαρακτήρων

- Οι θεατροπαιδαγωγικές δραστηριότητες του μαθήματος εστιάζουν στη δημιουργία θεατρικών χαρακτήρων, οι οποίοι συνδέονται πάντα με θέματα παρμένα από τα μαθήματα του σχολείου. Με αυτόν τον τρόπο η διδασκαλία των μαθημάτων διαφοροποιείται, καθώς γίνεται μέσω του θέατρο.

**Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων:
ηλικία, επάγγελμα και σωματική
ενόχληση.**

Πόσων χρόνων είμαι;

- Οι φοιτητές παρατάσσονται σε δύο γραμμές, οι μεν απέναντι από τους δε. Το πρόσωπο που ξεκινάει σε κάθε γραμμή πρέπει να περπατήσει κατά μήκος της αίθουσας σαν χαρακτήρας με μια ηλικία που του υπαγορεύει ο εμψυχωτής. Κάτι πρέπει να συμβαίνει σε κάθε πρόσωπο που βαδίζει. Μη μιμείστε στερεότυπα, αλλά να σκέφτεστε πραγματικούς ανθρώπους της ηλικίας που πρέπει να αποδώσετε και το πώς κινούνται. Χρησιμοποιήστε όλο σας το σώμα και το πρόσωπο για να αποδώσετε την ηλικία. Τοποθετείστε τον χαρακτήρα σε κάποιο μέρος. Σκεφτείτε τι είναι αυτό που θα μπορούσε να του αποσπάσει ή να του τραβήξει την προσοχή, τι θα μπορούσε να είναι εύκολο ή δύσκολο για αυτόν να κάνει. Κάνετε να συμβεί κάτι κατά τη διάρκεια του βαδίσματος κατά μήκος της αίθουσας. Πρέπει να είστε ακριβείς με την κίνηση, η κίνηση να σημαίνει κάτι.

Επαγγέλματα I

- Όλοι βρισκόμαστε σε κύκλο. Οι παίκτες ένας– ένας παίζουν μια δραστηριότητα που ορίζει ξεκάθαρα ένα επάγγελμα ή μια απασχόληση. Κάθε παίκτης πρέπει να σκέφτεται να αποδώσει έναν χαρακτήρα που έχει όνομα, ηλικία, μια «στάση» απέναντι στη ζωή και πώς όλα αυτά τα χαρακτηριστικά θα τα αποδώσει σωματικά. Πρέπει να είστε ακριβείς και ξεκάθαροι στις ενέργειές σας. Οι υπόλοιποι πρέπει να μαντέψουν την ασχολία και να αντιδρούν στα μηνύματα που τους δόθηκαν. Έτσι όλοι οι παίκτες θα ξέρουν ότι αυτό που φαντάζονταν ότι εκφράζουν ίσως να μην ερμηνευθεί μ' αυτόν τον τρόπο από τους άλλους.

Επαγγέλματα II

- Συνέχεια στην ίδια δραστηριότητα, μόνο που αυτή τη φορά οι παίκτες θα αποδώσουν μία «διάθεση» στο χαρακτήρα που υποδύθηκαν προηγουμένως. Το άτομο, εκτελώντας το επάγγελμά του, τώρα εκφράζει και ένα συναίσθημα.
- Συζητάμε τις επιλογές και τους τρόπους που τις εξέφρασε σωματικά ο καθένας. Θέτουμε στον εαυτό μας ερωτήματα. Ποιος είμαι; Τι κάνω; Πώς μπορώ αυτό να το εκφράσω σωματικά;

Σωματική ενόχληση

- Οι χαρακτήρες σκέφτονται ένα κείμενο που γνωρίζουν πολύ καλά. Πρέπει να αποφασίσουν έναν λόγο για τον οποίο πρέπει να ειπωθεί, μία δραματική κατάσταση, ένα ζήτημα ζωής και θανάτου. Εκείνος που διηγείται πρέπει επίσης να αποφασίσει να χρησιμοποιήσει μια σωματική ενόχληση που θα χρησιμέψει σαν εμπόδιο στη διήγηση. Ο σκοπός του χαρακτήρα είναι να πει το κείμενο κι όχι να λύσει το ενοχλητικό πρόβλημα. Όμως, φυσικά, κατά τη διάρκεια της διήγησης θα ασχολείται αναγκαστικά και με το πώς θα απαλλαγεί από τη σωματική ενόχληση. Το πρόβλημα ενοχλεί τον ομιλητή αλλά αυτός δε μπορεί να το αντιμετωπίσει ριζικά γιατί επείγεται να πει αυτό που ξεκίνησε να λέει. Να είστε συγκεντρωμένοι στη διήγηση της ιστορίας, να κάνετε όμως και τη σωματική ενόχληση να επηρεάζει τον τρόπο που τη διηγείστε.

Ανάθεση εργασίας

- Οι φοιτητές/τριες καλούνται να επιλέξουν ένα μάθημα από οποιοδήποτε διδακτικό αντικείμενο, έτσι ώστε να γίνει σιγά-σιγά κατανοητό το πώς μπορούν οι διερευνήσεις του θεάτρου να συνδεθούν με τη δημιουργία ρόλων από τα ίδια τα περιεχόμενα των μαθημάτων.

Άλλα προτεινόμενα θεατρικά παιχνίδια

- **Ενοχλήσεις II:** Παίζουμε πάλι το ίδιο με τη «Σωματική ενόχληση», αλλά τώρα οι παίκτες προσπαθούν να αλλάξουν τη φωνή τους ψευδίζοντας, προσθέτοντας μια προφορά ή ένα ιδίωμα, κάνοντάς την πιο άγρια ή πιο οξεία. Τώρα, έχουν να αναμετρηθούν και με τα δύο πράγματα, μια αλλαγή στη φωνή και μια φυσική ενόχληση, ενώ προσπαθούν να πουν κάτι σε κάποιον. Μετά ξαναπαίζουμε το ίδιο προσθέτοντας και μια ηλικία. Συγκεντρωθείτε στο στόχο σας, κάνετε να είναι επιτακτική η ανάγκη να πείτε την ιστορία ή να κάνετε τη διήγηση, χρησιμοποιώντας τη φωνή, την ηλικία και το σωματικό εμπόδιο. Πώς αυτά τα στοιχεία δημιουργούν χαρακτήρες; Με τι μοιάζουν αυτοί οι χαρακτήρες; Τι εντύπωση δίνει ένα ψεύδισμα; Τι υπονοεί για τον χαρακτήρα μια ένρινη φωνή; Θέτετε ερωτήσεις και ψάχνετε για τις απαντήσεις τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1

A. Βιβλία - κείμενα (Text/books): Θεατρική αγωγή και Θεατροπαιδαγωγική

(Στα ελληνικά και μεταφρασμένα στα ελληνικά):

- Άλκηστις, Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα, Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα, Τόπος, Αθήνα 2008.
- Αυδή, Αύρα, Μελίνα Χατζηγεωργίου, Η τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση: 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007.
- Δαφέρμος, Μανόλης, Η Πολιτισμική-ιστορική θεωρία του Vygotsky. Φιλοσοφικές-ψυχολογικές-παιδαγωγικές διαστάσεις, Ατραπός, Αθήνα 2002.
- Feldenkrais, Moshe, Ο ικανός εαυτός. Η απελευθέρωση της δυναμικής του σώματος και του νου: Ένας οδηγός για τον αυθορμητισμό, μτφ. Δημήτρης Γιαννόπουλος, Θυμάρι, Αθήνα, 1996.
- Jacques, David, Μάθηση σε ομάδες: Εγχειρίδιο για όσους συντονίζουν ομάδες ενήλικων εκπαιδευομένων, μετ. Νίκη Φίλλιπς, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2004.
- Κατσαρίδου, Μάρθα, Η θεατροπαιδαγωγική μέθοδος. Μια πρόταση για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε διαπολιτισμική τάξη, Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2014.
- Κοντογιάννη, Αλκηστις, Το βιβλίο της δραματοποίησης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1998.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

A. Βιβλία - κείμενα (Text/books): Θεατρική αγωγή και Θεατροπαιδαγωγική

(Στα ελληνικά και μεταφρασμένα στα ελληνικά):

- Ματσαγγούρας, Ηλίας, Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση: για το καθημερινό μάθημα, το ολόημερο σχολείο και για τα περιβαλλοντικά, τα Πολιτιστικά και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας Προγράμματα, Γρηγόρης, Αθήνα, 2004.
- Χρυσ αφίδης, Κ. Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η εφαρμογή της μεθόδου Project στο σχολείο, Gutenberg, Αθήνα, 1994.

(Στα αγγλικά και γαλλικά):

- Boal, Augusto, Legislative Theatre: using performance to make politics, Routledge, Λονδίνο, 1998.
- Boal, Augusto, Theatre of the Oppressed, Pluto Press, Λονδίνο, 2002 [1979].
- Bolton, Gavin, Drama as Education, an argument for placing drama at the centre of the curriculum, Longman, Έσεξ, 1984.
- Cohen Cruz, Mady Shutzman, A Boal companion: dialogues on theatre and cultural politics, Routledge, Λονδίνο, 2007 [1950].
- Freire Paulo, Pedagogy of the Oppressed, Continuum, Νέα Υόρκη 2002.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3

A. Βιβλία - κείμενα (Text/books): Θεατρική αγωγή και Θεατροπαιδαγωγική

(Στα αγγλικά και γαλλικά):

- Kupper, Petra, Robertson, Gwen, The community performance reader, Routledge, 2007.
- Needlands & Goode, Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama, Cambridge University Press, Καίμπριτζ, 2000.
- Snyders, Georges, La joie à l' école, PUF, Παρίσι, 1986.
- O' Tool, John, The Process of Drama, Negotiating Arte and Meaning, Routledge, Λονδίνο 1992.
- Spolin, Viola, Improvisation for the theatre, a Handbook of Teaching and Directing Techniques, Northwestern University Press, Evanston Illinois 1969.
- Wagner, Betty Jane, Dorothy Heathcote: Drama as a Learning Medium, Heinemann, Λονδίνο, 1999.

B. Μη λεκτική επικοινωνία:

- Bruner, Jerome, Πράξεις νοήματος, επιμ. Μανώλης Τσαγκαράκης, Αλέξης Ζώτος, μτφ. Ήβη Ρόκου, Γιώργος Καλομοίρης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997 [Jerome Bruner, Acts of meaning].
- Goffman, Erving, The presentation of self in Everyday Life. Doubleday, Νέα Υόρκη, 1959.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4

Συγγράμματα (επανάληψη):

- Κοντογιάννη, Άλκηστις, Το βιβλίο της δραματοποίησης, Πεδίο, Αθήνα, 2012 κωδικός στον Εύδοξο 12666117.
- Παπανδρέου Νικηφόρος, Περί θεάτρου, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1989, κωδικός στον Εύδοξο 17476.

Online readings

- Πηγές στο Διαδίκτυο: Baldwin, Patrice, μήνυμα της Ημέρας, 27η Νοεμβρίου 2011– Παγκόσμια Ημέρα για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Διεθνής Οργανισμός για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (IDEA), Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, WebPage: www.TheatroEdu.gr, 21 Nov 2011.
- Ευρωπαϊκό Τμήμα Διεθνούς Οργανισμού για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (IDEA-Europe), “Αρχές και προθέσεις”, Διακήρυξη για το Θέατρο/Δράμα στην Εκπαίδευση, Αθήνα, Νοέμβριος 2010 www.TheatroEdu.gr, 21 Nov 201.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ευαγγελία Παπαγεωργίου. «Γλώσσα του Σώματος και Λόγος: Η Συμβολή του Θεάτρου στην Εκπαιδευτική Πράξη. Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων: ηλικία, επάγγελμα και σωματική ενόχληση». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS308/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

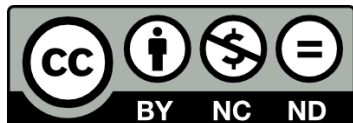
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κερμανίδου Θεοδώρα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

